

Lambertus Zijl was een echte bouwbeeldhouwer

Lambertus Zijl was van oorsprong geen Bussumer, maar Rotterdammer. Hij werd in 1866 in Kralingen geboren en verhuisde in 1903 met zijn jonge gezin naar Bussum, Breedeweg 2. Hij begon toen net naam te maken als een van de belangrijkste beeldhouwers van zijn generatie.

Ook u hebt oog in oog gestaan met een van zijn creaties!

Ook u, lezer, hebt waarschijnlijk ongeweten oog in oog gestaan met een van zijn creaties. Zijl werkte namelijk samen met een aantal van de meest vooraanstaande architecten uit het begin van de vorige eeuw, zoals Hendrik Berlage en Karel Petrus Cornelis de Bazel. Daardoor sieren zijn beelden een aantal beroemde gebouwen in Amsterdam, zoals de Beurs van Berlage aan het Damrak, het gebouw van de ABN/AMRO aan het Rembrandtplein en het gebouw

van het Stadsarchief van Amsterdam aan de Vijzelstraat, dat tegenwoordig bekend staat onder de naam van zijn architect, De Bazel.

De artistieke kringen van de hoofdstad

Zijl volgde al vanaf zijn veertiende jaar onderwijs in de beeldende kunst. Na drie jaar tekenschool kreeg hij een beurs om zijn opleiding voort te zetten aan de Rijkschool voor Kunstnijverheid. Via deze school kwam Zijl in aanraking met de artistieke kringen van de hoofdstad. Hij maakte er ook kennis met de architecten De Bazel, Berlage en Lion Cachet. Vooral de laatste twee zouden een belangrijk rol spelen in Zijls artistieke ontwikkeling.

Bouwbeeldhouwer

Als beginnend kunstenaar moest Zijl van alles aanpakken, zoals het ontwerpen van serviesgoed en klein decoratief beeldhouwwerk. Dat laatste trok de aandacht van

Reliëf in de gevel van de Beurs van Berlage in Amsterdam.

Berlage, die Zijl vanaf 1890 betrok bij zijn Amsterdamse opdrachten, zoals de beroemde Beurs van Berlage aan het Damrak. Zijl werd aan de hand van Berlage, en later ook van De Bazel, een echte 'bouwbeeldhouwer'. Zijn beelden passen in de ruimte die de architect hem liet, en ondersteunden de functie van het gebouw waarvoor ze bestemd waren. Voor een verzekeringsmaatschappij hakte hij bijvoorbeeld dierfiguren die zekerheid moesten uitstralen: een uil voor wijsheid, een valk

Zijn beelden sieren een aantal bekende gebouwen in Amsterdam

voor scherpzinnigheid, een kip met kuikens voor zorgzaamheid en een haan voor waakzaamheid. Voor de Beurs van Berlage aan het Damrak verbeeldde hij enkele figuren die van grote betekenis waren geweest voor de handel, zoals Jan Pieterszn Coen vanwege zijn veroveringen in 'de Oost' en Hugo de Groot vanwege zijn geschriften over de vrije toegang tot de wereldzeeën.

Passagiersschepen

Zijl werkte voor Berlage niet alleen aan de buitenkant van diens gebouwen, maar droeg ook bij aan de verfraaiing van het interieur. Een andere architect waarmee

Zijl vanaf het einde van de 19e eeuw veel samenwerkte, was C.A. Lion Cachet. Deze was meer wat wij nu een binnenhuisarchitect zouden noemen. Zijl vervaardigde in zijn opdracht versieringen – anders kun je het niet noemen – voor de inrichting van woonhuizen en in het bijzonder voor een groot aantal passagiersschepen van de Stoomvaart Maatschappij Nederland en de Koninklijke Paketvaart Maatschappij. Met name de verblijven der eerste klasse waren van een nu bijna niet meer voorstelbare luxe. Veel is er niet van overgebleven, want alle schepen zijn inmiddels gezonken of gesloopt...

denkteken voor Koningin-Moeder Emma, dat in 1938 in Amsterdam werd onthuld. Het is nog steeds te bewonderen in het Koningin Emmapark in Oud-Zuid.

Omdat hij er lol in had

Zijl heeft gedurende zijn hele loopbaan ook een flink aantal werken op klein formaat gemaakt, soms in opdracht, soms uit vriendschap en soms gewoon omdat hij er lol in had. Juist in dit kleinere

Lambertus Zijl in zijn atelier.

werk kon hij zijn eigen artistieke gang gaan, niet gestuurd door opdrachtgevers, architecten en uit-

Grafsteen voor Adriaan Oordt in Bussum.

Koningin Emma

Het enige vrijstaande monument van de hand van Zijl is het ge-

voerders. Hoe knap hij kon boetsen is goed te zien aan het kopje van zijn vrouw Hendrika.

Zijl trouwde in 1892 met Hendrika Goossen; zij kregen drie kinderen, Nita, Hans en Wil(lemijntje). Er is nog een werk van Zijl's hand in Bussum te bewonderen: het grafmonumentje voor de Bussumse dichter Adriaan van Oordt op de Algemene Begraafplaats aan de Nieuwe Hilversumseweg. Zijl overleed in Bussum in 1947.

Bronnen:

Lambertus Zijl, 1866-1947, een uitgave van het Drents Museum te Assen, Museum Kempenland te Eindhoven en het Dordrecht Museum te Dordrecht uit 1990.

Nol Verhagen

Reliëf De Zeevaart, aan gebouw De Bazel (Stadsarchief Amsterdam) aan de Vijzelstraat.

UIT DE FOTOCOLLECTIE VAN HET STREEKARCHIEF

www.gooienvechthistorisch.nl 035 207 09 99 Cattenhagestraat 8, Naarden

Vakantiecentrum

In 1963 werd in Bussum een vakantiecentrum speciaal voor reumapatiënten geopend. Op deze ansicht ziet u de eetzaal, de zitkamer, een slaapkamer en de tuin. Het centrum was zo'n groot succes dat het al snel te klein werd. In 1976 verhuisde het naar een groter pand in Wapenveld.

FOTO EN TEKST: STREEKARCHIEF GOOISE MEREN

Gedenkteken voor koningin Emma in Amsterdam.